

► Handreiking

Onderwijs, zorg en de Leerplichtwet

De behoefte aan maatwerkoplossingen voor jongeren die (tijdelijk) geheel of gedeeltelijk niet naar school kunnen, is groot, zeker na de invoering van de nieuwe Jeugdwet en passend onderwijs. Welke mogelijkheden zijn er binnen de bestaande wet- en regelgeving om onderwijs en zorg te combineren? U leest in deze notitie wie er verantwoordelijk is en welk wettelijk kader van toepassing is. In deze notitie is rekening gehouden met een wijziging in de Variawet waardoor het vanaf 1 augustus 2018 mogelijk is om maatwerk in onderwijstijd aan te bieden in het primair en voortgezet onderwijs. (Zie [beleidsregel Afwijking van het verplichte aantal uren onderwijs](#)) In het speciaal onderwijs bestaat deze mogelijkheid al een aantal jaar.

► Recht op onderwijs

Ieder kind heeft recht op onderwijs! Dat is en blijft het uitgangspunt. De vraag die gesteld dient te worden is in hoeverre onderwijs in bepaalde situaties haalbaar is. En wat er mogelijk is als onderwijs tijdelijk niet of gedeeltelijk niet mogelijk is, met name omdat de zorgbehoefte groot is.

TWEE CASUSSEN

1

Kim is 8 jaar. Zij is op grond van artikel 5 onder a Lpw vrijgesteld geweest van de inschrijvingsplicht op een school. Vanwege een zware vorm van autisme was zij niet in staat om onderwijs te volgen. Zij kan alleen functioneren in een prikkelarme omgeving. Met de invoering van passend onderwijs hebben ouders Kim aangemeld bij het speciaal onderwijs. Uit haar behandelplan, opgesteld door deskundigen, blijkt dat Kim maximaal 1 uur per dag onderwijs kan volgen. Men verwacht dat binnen een half jaar 2 uur per dag onderwijs mogelijk is in een klas met maximaal 4 kinderen.

Vraag: Wat doet onderwijs en wat doet de zorg?

2

Steef is 15 jaar. Hij is ingeschreven op het voortgezet onderwijs en zat in 3 havo. Steef werd ernstig gepest, had een instabiele thuissituatie en raakte psychisch in de war. Hij is niet meer in staat om de school te bezoeken en blijft thuis, inmiddels al 4 maanden. Steef is nu 3 maanden in behandeling, heeft in deze periode nog een aantal keer geprobeerd om naar school te gaan, maar dit lukte niet. Zodra hij het schoolplein zag, raakte hij in paniek en vluchtte weg.

Vraag: Wat doet onderwijs en wat doet de zorg?

Hoe kan er in bovenstaande casussen omgegaan worden met de onderwijstijd zolang deze niet volledig ingevuld kan worden? Is er sprake van een aanvraag instemming afwijking onderwijstijd, is de jongere ziek of is er een vrijstelling 11 onder g Lpw nodig? Dit wordt in de volgende paragrafen beschreven.

Afwijking van het minimaal aantal uren onderwijstijd loopt via de Inspectie van het Onderwijs

Met ingang van 1 augustus 2018 kunnen ook scholen voor het regulier primair en voortgezet onderwijs bij de Inspectie van het Onderwijs (hierna: inspectie) een aanvraag indienen om te mogen afwijken van de onderwijstijd. Op 30 juli 2018 heeft de inspectie de [beleidsregel](#) inzake het instemmen met afwijking van het verplichte aantal uren onderwijs vastgesteld. In deze beleidsregel zijn vier categorieën beschreven van situaties waarin het kan voorkomen dat een leerling structureel niet deelneemt aan het onderwijs in de groep of klas waarin hij geplaatst is:

- a. vanwege noodzakelijke behandeling ter ondersteuning van het onderwijs aan een leerling in het speciaal onderwijs;
- b. vanwege noodzakelijke medisch of paramedisch geïndiceerde behandeling of als gevolg van een ziekte die belet dat de leerling de volle schooltijd aanwezig blijft of blijft deelnemen aan de voor hem bestemde lessen;
- c. vanwege noodzakelijke behandeling van een leerling die onderwijs volgt op een school als bedoeld in artikel 71c van de WEC en
- d. andere situatie dan onder a, b, c.

Let op: Categorie a geldt alleen voor het speciaal onderwijs.

In de situaties onder a, b en c hoeft geen instemming met de afwijking van de onderwijstijd te worden aangevraagd. Bij categorie d wel.

In de aanvraag die bij de inspectie wordt ingediend moet het bevoegd gezag van de school het volgende opnemen:

1. voor hoeveel uren per week en gedurende welke periode in het schooljaar de afwijking wordt aangevraagd;
2. dat voor de leerling een ontwikkelingsperspectief (opp) is opgesteld dat aan de vereisten genoemd in de beleidsregel voldoet;
3. in het voorkomende geval: dat eerder is verzocht om afwijking van de onderwijstijd.

Zorg en onderwijs moeten op elkaar afgestemd zijn en de inspectie houdt hier toezicht op. Deze afwijking onderwijstijd garandeert de combinatie van zorg en onderwijs, maar ook de terugkeer van de jongere naar school omdat er een opp ligt en een plan voor de terugkeer naar het onderwijs.

Wanneer is er sprake van de b- of de d-categorie?

De b-categorie betreft leerlingen die onder schooltijd een medisch of paramedisch geïndiceerde behandeling moeten ondergaan en om die reden gedurende die tijd niet deelnemen aan de in beginsel wel voor die leerling bestemde onderwijsactiviteiten, of leerlingen die als gevolg van een chronisch vermoeidheidssyndroom of een andere aandoening op medische grond niet in staat zijn de volledige schooltijd op school aanwezig te zijn of aan de lessen deel te nemen.

Dit zijn dus de leerlingen die op grond van artikel 11 onder d Lpw worden ziek gemeld.

De b-categorie betreft uitsluitend tijdelijke lichamelijke/medische belemmeringen, met uitzondering van chronische ziekten.

De d-categorie betreft alle andere leerlingen die zijn ingeschreven op een school voor speciaal onderwijs, een basisschool of een school voor voortgezet onderwijs voor wie geldt dat zij vanwege lichamelijke en/of psychische redenen gedurende een langere periode niet volledig aan het onderwijs kunnen deelnemen.

In deze gevallen is er geen rol voor de leerplichtambtenaar omdat dit een zaak is tussen ouders, school en inspectie.

Artikel 11 onder d Lpw Ziekte jongere

Bij een lichamelijke/medische grond kan de jongere (deels) ziek gemeld worden. De school blijft verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs. Indien de ziekte langdurig is zal de school in overleg met de Jeugdarts en eventuele andere betrokkenen een onderwijsplan opstellen waarin staat hoe het onderwijs georganiseerd kan worden in relatie tot de belastbaarheid van de leerling.

Leerplicht heeft geen rol in deze constructie en hoeft ook geen vrijstelling te verlenen. Aangezien de afwezigheid geoorloofd is, hoeft de school deze leerling niet te melden bij leerplicht.

DE TWEE CASUSSEN IN EEN NIEUW PERSPECTIEF

1

Casus 1 Kim: Kim is in staat om 1 uur per dag onderwijs te volgen. Op termijn kan dat uitgebreid worden naar 2 uur per dag. Dit betekent dat Kim ingeschreven kan worden op een school. School kan een aanvraag afwijking onderwijstijd indienen, mits zij voldoen aan de gestelde voorwaarden (ontwikkelingsperspectief, etc.)

2

Casus 2 Steef: De school voor voortgezet onderwijs waar Steef is ingeschreven kan afwijking van de onderwijstijd aanvragen bij de inspectie. Het is mogelijk dat hij met de juiste begeleiding terugkeert naar school. Op termijn zal hij ook weer het volledige programma kunnen oppakken. De school stel hiervoor een ontwikkelingsperspectief op.

► Samenvattend

Dit zijn de mogelijkheden om onderwijs en zorg te combineren binnen de bestaande wet- en regelgeving:

1. **Afwijking onderwijstijd:** als een jongere in het primair, voortgezet of speciaal onderwijs tijdelijk niet in staat is het volledig onderwijsprogramma te volgen en zorg nodig heeft.
2. **Artikel 11 onder d Lpw:** als een jongere in het primair, voortgezet of speciaal onderwijs tijdelijk niet in staat is het volledige onderwijsprogramma te volgen in verband met een lichamelijke/medische reden.

Artikel 11g Lpw en artikel 5 onder a Lpw zijn in deze situaties niet van toepassing

► **Bijlage: relevante wetsartikelen**

Artikel 5. Gronden voor vrijstelling van inschrijving

De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen zijn vrijgesteld van de verplichting om te zorgen dat een jongere als leerling van een school onderscheidenlijk een instelling staat ingeschreven, zolang

- a. de jongere op lichamelijke of psychische gronden niet geschikt is om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten.
artikel 5 onder a Lpw.

Er is een groep jongeren voor wie duidelijk is dat zij, vanwege psychische of lichamelijke ongeschiktheid, nooit in staat zullen zijn om onderwijs te volgen. Voor hen wordt er een beroep gedaan op artikel 5 onder a Lpw.

Tot 1 januari 2015 was er een onbedoelde prikkel in het systeem waardoor kinderen die veel zorg nodig hadden, soms een beroep deden op een vrijstelling 5 onder a. om zo aanspraak te kunnen maken op een hogere zorgindicatie. Zonder die vrijstelling was dat niet mogelijk.

Met ingang van 2015 is dit niet meer aan de orde. De AWBZ is er niet meer, kinderen krijgen nu te maken met zorg uit de Wet langdurige zorg (Wlz), de Jeugdwet of de zorgverzekeringswet (Zvw). De automatische aftrek van zorg in de zorgindicatie als er ook onderwijs wordt gevolgd, is komen te vervallen. Dat betekent dat er tussen onderwijs en zorg goede afspraken gemaakt kunnen worden over de inzet van zorg thuis en op school. Een vrijstelling 5 onder a Lpw is dus niet meer nodig voor het verkrijgen van een hogere zorgindicatie als blijkt dat de leerling maar gedeeltelijk onderwijs kan volgen.

Artikel 7. Lichamelijke of psychische ongeschiktheid

Een beroep op vrijstelling op grond van artikel 5 onder a kan slechts worden gedaan, indien bij de kennisgeving een verklaring van een door burgemeester en wethouders van de gemeente waar de jongere als ingezetene met een adres in de basisregistratie personen is ingeschreven, aangewezen arts - niet zijnde de behandelende arts - of van een door hen aangewezen academisch gevormde of daarmee bij ministeriële regeling gelijkgestelde pedagoog of psycholoog is overgelegd, waaruit blijkt dat deze de jongere niet geschikt acht om tot een school onderscheidenlijk een instelling te worden toegelaten. Deze verklaring mag niet ouder zijn dan drie maanden.

Artikel 11. Gronden voor vrijstelling van geregeld schoolbezoek

De in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen zijn vrijgesteld van de verplichting te zorgen dat de jongere de school waar hij staat ingeschreven, geregeld bezoekt, en de leerplichtige jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt alsmede de jongere die kwalificatieplichtig is, zijn vrijgesteld van de verplichting de school of de instelling geregeld te bezoeken, indien

- d. de jongere wegens ziekte verhinderd is de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken;
- g. de jongere door andere gewichtige omstandigheden verhinderd is de school onderscheidenlijk de instelling te bezoeken.

Artikel 12. Ziekte van leerling

Een beroep op vrijstelling wegens ziekte van de jongere kan slechts worden gedaan, indien daarvan binnen twee dagen na het ontstaan van de verhindering aan het hoofd kennis is gegeven, zo mogelijk met opgave van de aard van de ziekte.

Artikel 14. Andere gewichtige omstandigheden

1. Een beroep op vrijstelling wegens andere gewichtige omstandigheden bedoeld in artikel 11 onder g kan slechts worden gedaan, indien het hoofd op verzoek van de in artikel 2, eerste lid, bedoelde personen verlof heeft verleend, dat de jongere de school onderscheidenlijk de instelling tijdelijk niet bezoekt.
2. Indien geen verlof is gevraagd, kan het hoofd alsnog verlof verlenen, indien hem binnen twee dagen na het ontstaan van de verhindering de redenen daarvan worden medegedeeld.
3. Het hoofd kan ten aanzien van dezelfde jongere wegens de in het eerste lid bedoelde omstandigheden voor ten hoogste tien dagen per schooljaar verlof als bedoeld in dat lid verlenen. Indien het verlof ten aanzien van dezelfde jongere wordt gevraagd voor meer dan tien dagen per schooljaar, besluit de ambtenaar van de woongemeente van de jongere, het hoofd gehoord. Het verlof, bedoeld in de eerste volzin, kan aan de jongere die kwalificatieplichtig is slechts worden verleend tot een evenredig deel van het aantal dagen dat hij op grond van artikel 4c verplicht is onderwijs te volgen.

Vanuit de sectorwetten zijn de volgende artikelen van belang

Artikel 8, lid 10 WPO (en artikel 6b in de WVO en artikel 11 lid 7 WEC)

Het onderwijs wordt zodanig ingericht dat leerlingen die in verband met ziekte thuis verblijven dan wel zijn opgenomen in een ziekenhuis, op adequate wijze voldoende onderwijs kunnen genieten.

Artikel 10. Leerlingentelling (Bekostigingsbesluit WPO, Teksten uit WVO en WEC zijn vergelijkbaar)

1. Voor de toepassing van de wet worden, onverminderd artikel 8, de leerlingen op een school meegeteld die op de teldatum op die school staan ingeschreven tenzij zij vanaf het begin van het schooljaar tot de teldatum meer dan de helft van het aantal schooldagen zonder geldige reden hebben verzuimd.
2. Voor de toepassing van het eerste lid wordt ten aanzien van de leerplichtige leerling als geldige reden aangemerkt een vrijstelling van geregeld schoolbezoek als bedoeld in de Leerplichtwet 1969 (Stb. 1971, 406). Ten aanzien van de niet-leerplichtige leerling worden als geldige reden aangemerkt dezelfde gronden als die welke leiden tot een vrijstelling als bedoeld in de vorige volzin.
3. Indien de teldatum valt op een dag waarop geen onderwijs wordt gegeven, worden op de eerstvolgende schooldag de leerlingen geteld die op de teldatum stonden ingeschreven.
4. Een leerling kan slechts op 1 school voor de bekostiging meetellen.

